

Mihaela Daniela Cîrstea • Ioana Hristescu
Carmen Iosif • Adina Papazi • Laura Raluca Surugiu

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

CLASA A **IX**-A

- teste inițiale
- unități de învățare
- teste finale
- subiecte de teză

Cuprins

Cuvânt-înainte	3
Teste inițiale (1-5)	5
Unitatea 1 – Joc și joacă	13
Unitatea 2 – Adolescența	21
Unitatea 3 – Familia	29
Unitatea 4 – Școala	39
Unitatea 5 – Iubirea	50
Unitatea 6 – Aventura, călătoria	59
Unitatea 7 – Scene din viața de ieri și de azi	67
Unitatea 8 – Lumi fantastice	78
Unitatea 9 – Confruntări etice și civice	89
Unitatea 10 – Personalități, modele, exemple	100
Teste finale (1-5)	111
Subiecte de teză	117

Cuvânt-înainte

Ne-am propus ca prin intermediul acestei lucrări să oferim elevilor și profesorilor un auxiliar util, unitar, în scopul obținerii unor rezultate cât mai bune. Considerăm oportună realizarea unei culegeri care să fie folosită alături de manuale în procesul zilnic de învățare, atât în lucrul individual, cât și la nivelul clasei. Materialul pe care îl propunem este în concordanță cu programa școlară în vigoare, iar itemii sunt formulați în acord cu cerințele standard de evaluare.

De asemenea, am dorit ca prin această culegere să acordăm elevilor posibilitatea de a descoperi frumusețea și valoarea literaturii, prin alegerea unor texte care nu apar în manualele alternative existente. În acest fel, sperăm să le stimulăm pasiunea de a citi, de a se apropia de textul literar cu plăcere, dincolo de dorința firească, de altfel, de a obține rezultate bune la școală și la examenele naționale.

Culegerea cuprinde un număr generos de texte, diversificate din punctul de vedere al tematicii și al tipului de scriitură, care pot fi lucrate de elevi fie împreună cu profesorii lor pentru fixarea cunoștințelor, fie individual, pentru obținerea performanței.

În plus, sunt incluse modele de teste inițiale și finale și propuneri de subiecte pentru teze. Astfel, profesorul de limba și literatura română poate găsi în această culegere resurse bogate pentru activitatea la clasă și pentru conceperea testelor de evaluare, iar elevii pot să se autoevalueze la finalul unor unități de învățare sau al semestrului/anului școlar.

Am încercat să valorificăm experiența noastră didactică în realizarea acestei culegeri, insistând mai ales pe dimensiunea practică, aplicată, principalul scop fiind acela de a oferi un instrument de lucru de valoare, raportat atât la conținuturile programei școlare, cât și la interesul elevilor.

Sperăm ca această lucrare să se dovedească utilă și vă dorim mult succes în studiul limbii și literaturii române!

Autoarele

Teste inițiale

- Pentru rezolvarea corectă a tuturor cerințelor din Partea I și din Partea a II-a se acordă 90 de puncte. Din oficiu se acordă 10 puncte.
- Timpul efectiv de lucru este de 45 de minute.

Testul 1

PARTEA I

(60 puncte)

A. Citește textul, apoi răspunde cerințelor de mai jos:

*Pe gânduri ziua, noaptea în veghere,
Astfel viața-mi tot în chinuri trece
Va vrea natura oare să se plece
La ruga mea să-mi deie ce i-oi cere?*

*Nimic nu-i cer decât mormântul rece,
Repaos lung la lunga mea durere
Decât să port iubirea-mi în tăcere,
Mai bine ochiu-mi moartea să mi-l sece.*

*Căci lumea e locașul pătimirei:
Un chin e valu-i, iară gândul spuma,
Dureri ascunse farmecele firei.*

*O dată te-am văzut, – o clipă numa –
Și am simțit amarul omenirei...
Ce-am folosit că-l știu și eu acuma?*

(Mihai Eminescu, *Pe gânduri ziua...*)

1. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Sinonimele cuvintelor *repaos* și *pătimire* sunt: (8 puncte)
a. somn, atracție; **b.** odihnă, suferință; **c.** oprire, boală.
2. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Tema textului este: (8 puncte)
a. moartea; **b.** natura; **c.** omenirea.
3. Transcrie două motive literare din text. (8 puncte)
4. Ilustrează, prin câte un enunț, sensul denotativ și sensul conotativ al verbului *a se pleca*. (8 puncte)
5. Comentează, în 3–5 rânduri (30–50 de cuvinte), o figură de stil care apare în text. (8 puncte)

B.

1. Rescrie enunțurile următoare, corectând greșelile de orice natură: (10 puncte)
Ție ușor să vorbești, fiindcă nu tu ai primit vestea care am primit-o eu! Mai bine ai tăce și ți-ai vede de propria ta treabă și mai lăsa în pace. Fi mulțumită că nu-ți s-a întâmplat ție!
2. Subliniază forma corectă a următoarelor cuvinte: (10 puncte)
v-a plăcut/va plăcut; v-a pleca/va pleca; șaisprezece/șasesprezece; al zecilea/al zecelea; hoteluri/hotele.

PARTEA A II-A

(30 puncte)

Citește textul:

Uitându-mă în urmă, constat că literatura nu m-a plictisit niciodată și nici nu m-a dezamăgit. M-au decepționat zeci, poate sute de cărți, mii de pagini neinspirate, dar nu literatura. Am impresia că, dintre multele bunuri perisabile ale vieții, ea are termenul de garanție cel mai generos. Asemenea mierii, poate rezista secole de-a rândul. Cartea își păstrează gustul și virtuțile intacte, mult după ce nimeni nu-și mai amintește că autorul ei a fost om viu printre oameni vii. Lucruri care la un moment dat par solid instalate în existența fiecăruia dintre noi se pot pierde înainte să apuci să clipești, cartea rezistă.

Mă simt bine evadând din propria viață în cea din cărți și mă simt la fel de bine când viața din cărți îmi invadează propria viață și mă ajută s-o înțeleg.

(Ioana Pârvulescu, *Despre literatură, cu bucurie*)

Redactează un eseu, de 15–20 de rânduri (150–200 de cuvinte), în care să-ți exprimi opinia despre importanța literaturii, valorificând informații sau idei din textul dat.

Testul 2

PARTEA I

(60 puncte)

A. Citește textul, apoi răspunde cerințelor de mai jos:

A rămas Mara, săraca, văduvă cu doi copii, sărăcuții de ei, dar era tânără și voinică și harnică și Dumnezeu a mai lăsat să aibă și noroc.

Nu-i vorba, Bârzovanu, răposatul, era, când a fost, mai mult cârpaci decât cizmar și ședea mai bucuros la birt decât acasă; tot li-au mai rămas însă copiii lor vreo două sute de pruni pe lunca Murășului, viuța din dealul despre Păuliș și casa, pe care muma lor o căpătase de zestre. Apoi, mare lucru pentru o precupeață, Radna e Radna, Lipova e numai aci peste Murăș, iar la Arad te duci în două ceasuri. (...)

Muiere mare, spătoasă, greoaie și cu obrajii bătuți de soare, de ploii și de vânt, Mara stă ziua toată sub șatră, în dosul mesei pline de poame și de turtă dulce.

(Ioan Slavici, *Mara*)

1. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect. (8 puncte)
Sinonimele contextuale ale cuvintelor *birt* și *zestre* sunt:
a. cârciumă, avere; b. bar, opulență; c. magazin, avere.
2. Rolul virgulei în structura *Bârzovanu, răposatul*, este: (8 puncte)
a. de a delimita elementele unei enumerații;
b. de a delimita o apozitie de restul enunțului;
c. de a evidenția coordonarea a două propoziții.
3. Numește două expresii/locuțiuni care să conțină verbul *a sta*. (8 puncte)
4. Transcrie o secvență în care este realizat portretul fizic al personajului. (8 puncte)
5. Comentează, în 6–8 rânduri (60–80 de cuvinte), secvența: *Nu-i vorba, Bârzovanu, răposatul, era, când a fost, mai mult cârpaci decât cizmar și ședea mai bucuros la birt decât acasă.* (8 puncte)

B.

1. Rescrie enunțurile următoare, corectând greșelile de orice natură: (10 puncte)
Urcarea sus a protagonistului principal a condus către emanciparea acestuia. Proprii copiii s-au considerat mai superiori celorlalți.
2. Subliniază forma corectă a următoarelor cuvinte: (10 puncte)
continuu/continui, escalada/excalada, greșală/greșeală, înota/înnota, președenție/președinție.

PARTEA A II-A

(30 puncte)

Citește textul:

Jurnalul consemnează melancoliile destul de fruste ale unei femei superioare. Nici ea, nici lumea ei nu erau pregătite să înfrunte catastrofa dictaturii de după război și, de altfel, ca și marii noștri politicieni de-atunci, nici nu o anticipau. Nu poți să nu fii nostalgic față de această lume, cu bunele ei maniere, cu farmecul ei vieux jeu, cu candoarea ei, dar nu poți să nu-ți spui că ea era minată de o anumită inconsistență, că era, vorba lui Cioran, „coaptă spre a dispărea”. Același Alexandru Paleologu povestea, odată, că după câte un galop matinal, la moșie, pe spinarea calului preferat, era, de regulă, așteptat acasă cu o cupă de șampanie frapată. „Simțeam încă de pe atunci că ceva nu e în regulă și că va trebui să plătesc pentru asta!” Nu știu dacă plăcerea echitației și a șampaniei trebuie neapărat amendate, dar e limpede că nu poți practica, nepedepsit, confortul intelectual și voluptățile de castă.

(Andrei Pleșu, *Față către față. Întâlniri și portrete*)

Redactează un eseu, de 15–20 de rânduri (150–200 de cuvinte), în care să-ți exprimi opinia despre importanța cunoașterii trecutului, valorificând informații sau idei din textul dat.

Testul 3

PARTEA I

(60 puncte)

A. Citește textul, apoi răspunde cerințelor de mai jos:

Nu-i vorbă, răi sunt oamenii, încât mai răi nici n-ar putea să fie. Chiar și acela pe care toată lumea îl știe de bun își are ceasurile de răutate, și nu avem decât să-l atingem unde-l doare pentru ca să-l facem mai dârz decât alții. Dar nenea Mihi tot om bun rămâne.

Se și cuvine însă unui om din oameni, ca dânsul, să fie de bună chibzuială, să cumpănească vorbele și să umble mai mult călare decât pe jos.

Acasă, asta-i altă vorbă! Oamenii s-au obișnuit a zice mai bucuroși „La Mihi Saftai” decât la „Safta Mihului” fiindcă... așa-i lumea! Când oamenii nu au ce face, ei scormonesc o vorbă și își petrec vremea cu ea. Să te ferească Dumnezeu să nu cazi pe gura satului.

Pentru aceea, când Safta începe să facă gură, nenea Mihi își pune mâinile în cap și-i zice:

— Nevastă! nu mă da pe gura golanilor. Iar apoi caută să-i facă pe plac, numai să scape de urechile vecinilor. Astfel, cam într-un chip și cam într-altul, Safta face să treacă de stăpână în casă.

Dar se zice că nu-i stăpân fără stăpân. E cineva și mai presus de Safta. Nenea Mihi are doi feciori voinici și o fiică frumoasă. Feciorii, fiindcă sunt doi și feciori, oricât de voinici ar fi, stau sub porunca părintească; Marta însă e una singură, adică nu mai are în casă pe nimeni deopotrivă cu dânsa.

Încă pe când era în fașe, Marta avea obiceiul de a pune toată casa în mișcare.

(Ioan Slavici, *Gura satului*)

1. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Sinonimele contextuale ale cuvintelor *răutate* și *dârz* sunt: (8 puncte)
a. bunătate, viteză. **b.** bunătate, timid. **c.** malițiozitate, rezistent.
2. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Tema textului este: (8 puncte)
a. familia; **b.** satul; **c.** casa.
3. Transcrie două motive literare din text. (8 puncte)
4. Ilustrează, prin câte un enunț, sensul denotativ și sensul conotativ al cuvântului *a atinge*. (8 puncte)
5. Comentează, în 3–5 rânduri (30–50 de cuvinte), o figură de stil care apare în text. (8 puncte)

B.

1. Rescrie enunțul următor, corectând greșelile de orice natură: (10 puncte)
Văzând că doi băieți își manifestează dezaprobarea, profesorul sa inervat și le-a cerut elevilor ceilalți să păstreze cea mai desăvârșită liniște în clasă.

2. Alege forma corectă a adjectivelor din enunțurile următoare: (10 puncte)
- Fereastra mare a casei *luminată/luminată* de soare strălucește.
- În zilele călduroase ale primăverii *așteptată/așteptate*, găzele împânzesc grădinile.
- Îmi plac *aurii/aurii* pușori.
- I-am dat un buchet de narcise *micii/micei* mele prietene.
- Am cumpărat *ultimele/ultimile* zambile.

PARTEA A II-A

(30 puncte)

Citește textul:

La ce sunt bune cărțile? Îmi vine să răspund: la totul și la nimic. Milioane de oameni n-au deschis niciodată o carte. A vrea să le explici ce pierd e totuna cu a explica unui surd frumusețea muzicii lui Mozart. În ce mă privește, mă număr printre cei ce nu pot trăi fără cărți. Sunt un vicios al lecturii. Am nevoie să citesc așa cum am nevoie să mănânc și să beau. Hrana pe care mi-o oferă lectura este la fel de indispensabilă ca și cea materială. Resimt fiecare zi fără o carte ca pe o zi pierdută. Înainte de a mă culca, seara, îndată ce mă trezesc, dimineața, în călătorii, ba chiar și în tramvai, pretutindeni și oricând, citesc. Nu mă pot închipui fără să țin o carte în mână.

(Nicolae Manolescu, *Cititul și scrisul*)

Redactează un eseu, de 15–20 de rânduri (150–200 de cuvinte), în care să oferi propriul răspuns la întrebarea inițială, argumentându-l.

Testul 4

PARTEA I

(60 puncte)

A. Citește textul, apoi răspunde cerințelor de mai jos:

*Plânge-o mierlă-ntr-o răchită
La răscruci de Dealu-Mare...
Suie-n pas domol răzorul
Un voinic pe murg călare...

Jos, în smalț de soare-apune,
Turla satului străluce;
Sapă murgul și nechează
Și-nspre vale vrea s-apuce...

Se înalță-n șea voinicul,
Vede-o casă-ntr-o poiene,
Și cu mâneca cămășii
Zvânt-o lacrimă din gene...*

Într-o clipă strânge frâul
Și-l îndeamnă-n altă parte,
Dârz pleoapele-și închide...
„Du-mă, murgule, departe!...”

Sfărmând jgheabul cu potcoava
Drumului s-așterne murgul –
Peste plopi cu frunza rară
Cade-nlăcrimat amurgul...

(Octavian Goga, *Pribeag*)

1. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect:
Sinonimele cuvintelor *domol* și *sfărâmând* sunt: (8 puncte)
a. repede, strivind; **b.** agale, strivind; **c.** blând, construind.
2. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect:
Tema textului este: (8 puncte)
a. trecerea timpului; **b.** istoria; **c.** toamna.
3. Transcrie două motive literare din text. (8 puncte)
4. Ilustrează, prin câte un enunț, sensul denotativ și sensul conotativ al cuvântului *drum*. (8 puncte)
5. Comentează, în 3–5 rânduri (30–50 de cuvinte), o figură de stil care apare în text. (8 puncte)

B.

1. Rescrie enunțurile următoare, corectând greșelile de orice natură: (10 puncte)
Bunicul, când ma văzut, i s-a umplut sufletul de bucurie. Suferea de hipertensiune mare care o dobândise datorită meseriei stresante pe care o avusese.
2. Subliniază forma corectă a următoarelor cuvinte: (10 puncte)
agrează/agreează; vei fi/vei fii, greșeală/greșală; se râde/râde, ar place/ar plăcea.

PARTEA A II-A

(30 puncte)

Citește textul:

Nu vorbesc aici despre cărțile care mi-au fost citite de alții. Lectura este a ta. Lectura este întâlnirea solitară între carte și om. Este adevărat, cineva ți-a pus cartea în mână, dar tu ești cel care leagă cu ea raportul magic, descifrează jocul subtil cu reprezentările, cu fantezia.

(Dan C. Mihăilescu, *Cărțile care ne-au făcut oameni*)

Redactează un eseu, de 15–20 de rânduri (150–200 de cuvinte), în care să-ți exprimi opinia despre importanța lecturii, valorificând informații sau idei din text.

Testul 5

PARTEA I

(60 puncte)

A. Citește textul, apoi răspunde cerințelor de mai jos:

Ce cauți unde bate luna

Pe-un alb izvor tremurător

Și unde păsările-ntruna

Se-ntrec cu glas ciripitor?

N-auzi cum frunzele-n poiană

Șoptesc cu zgomotul de guri

Ce se sărută, se hârjoană

În umbr-adâncă de păduri?

În cea oglindă mișcătoare

Vrei să privești un straniu joc.

O apă vecinic călătoare

Sub ochiul tău rămas pe loc?

(Mihai Eminescu, *Diana*)

1. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Sinonimele contextuale ale cuvintelor *bate* și *șoptesc* sunt: (8 puncte)
 - a. lovește, vorbesc;
 - b. luminează, murmură;
 - c. strălucește, tac.
2. Rolul virgulei în structura *Ce se sărută, se hârjoană* este: (8 puncte)
 - a. de a delimita elementele unei enumerații;
 - b. de a delimita o apozitie de restul enunțului;
 - c. de a evidenția coordonarea a două propoziții.
3. Precizează două expresii/locuțiuni care să conțină cuvântul *a bate*. (8 puncte)
4. Precizează două teme/motive literare care apar în text. (8 puncte)
5. Extrage din text două figuri de stil diferite și explică semnificația acestora. (8 puncte)

B.

1. Rescrie enunțurile următoare, corectând greșelile de orice natură: (10 puncte)
Elevilor li se cer complectarea și semnarea documentelor în cel mai perfect mod posibil.
Profesorul, când intră în clasă, îi place să vadă că copiii sunt îmbrăcați în alb.
2. Subliniază forma corectă a următoarelor cuvinte: (10 puncte)
așază/așează, complecși/complexi, ușă/ușe, jante/jenți, voiam/vroiam

Citește textul:

Când am început a înțelege cele ce se petrec în lume, intrase de curând în cursul timpului un secol nou, secolul al XIX-lea, secol mare și luminos între toate, merit a schimba fața lucrurilor pe pământ, de la apus la răsărit; secol care a adus cu dânsul o civilizațiune cu totul și cu totul nouă, nebănuită și nevisată de timpii anteriori; civilizațiune ieșită din descoperirile științifice datorite geniului omenesc, care a dat râurilor, mărilor și oceanelor vapoarele, a înzestrat continentele cu drumuri-de-fier, a luminat pământul cu gaz și cu scânteia electrică, ne-a dăruit telegrafia, telefonica și fotografia; prin mecanică și prin chimie a transformat toate artele și măiestriile, a însutit și înmiit producțiunea și a rădicat pe om din robie și din apăsare la egalitate și libertate; a văzut renăscând ca din cenușe state nouă ca Grecia, ca Belgia, România, Serbia și Bulgaria. Secolul acesta a văzut la lucru atâția oameni de geniu, cari s-au ilustrat în științe, în arte și în litere, pe Humboldt, pe Cuvier și pe Arago; pe Goethe, pe Byron și pe Victor Hugo; pe Beethoven, pe Meyerbeer, pe Rossini și pe Wagner; pe Watt, pe Franklin și pe Pasteur.

(Ion Ghica, Scrisori către Vasile Alecsandri)

Redactează un eseu, de 15–20 de rânduri (150–200 de cuvinte), în care să-ți exprimi opinia despre importanța evoluției culturii și a civilizației, valorificând informații sau idei din textul dat.